

Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése – mi következik most?

Dr. Tárnok Balázs

2021. május 7-én immár végérvényesen lezárult a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése, amely a koronavírus miatt két év hosszúra nyúlt. A szervezők szerint végül több mint 1,4 millió aláírást gyűjtöttek össze, 11 tagállamban teljesítve az érvényességhez szükséges küszöbértéket. A Székely Nemzeti Tanács által életre hívott kezdeményezés tehát jó eséllyel a tagállami érvényességi vizsgálat után is eredményes lesz, így az Európai Unió történetének hetedik sikeres európai polgári kezdeményezéseként kerülhet az Európai Bizottság asztalára.

Előzmények

Nem az első alkalommal állt be a határidő a [nemzeti régiókról szóló](#) európai polgári kezdeményezés (EPK) aláírásgyűjtésében, de most valóban az utolsó alkalommal. A szervezők 2019. május 7. napjával kezdhették el gyűjteni a támogató nyilatkozatokat, és eredetileg egy év állt volna rendelkezésükre a szükséges számú aláírás megszerzésére. Bár a koronavírus megjelenése 2020 elején a gyűjtési időszak meghosszabbítását [vetítette előre](#), az egy évvel ezelőtti első határidőig semmilyen formális döntésre vagy javaslat előterjesztésére nem került sor, így a szervezők – az aláírásgyűjtés folytatására vonatkozó jogalap hiányában – [leállították](#) az online gyűjtési felületet. A kezdeményezés sikere ekkor attól függött, hogy az Európai Unió kitolja-e a gyűjtési határidőt, akár utólagosan is, hiszen ekkorra az aláírásgyűjtési kampány történelmi intenzitású hajrájának köszönhetően bár összegyűlt több mint egymillió aláírás, csupán három tagállamban teljesült a kvóta, így a kezdeményezés jogi értelemben véve nem volt sikeres.

A Bizottság végül 2020. május 20-án [terjesztett elő](#) javaslatot a polgári kezdeményezés határidőinek meghosszabbítására, amelyet az uniós jogalkotó [rendelet](#) formájában el is fogadott. A rendelet értelmében hat hónappal meghosszabbodott valamennyi koronavírussal érintett EPK aláírásgyűjtési időszaka, így a nemzeti régiós kezdeményezésé is 2020. november 7-re tolódott ki. A fenti rendelet számolt azzal a lehetőséggel is, hogy a járvány elhúzódik. Erre az esetre került be az a lehetőség, hogy az Európai Bizottság – legfeljebb két alkalommal – további három hónappal kitolja a támogatói nyilatkozatok gyűjtésének határidőit. Az objektív körülmények miatt ezt a Bizottság [decemberben](#) és [februárban meg is tette](#), így lett a nemzeti régiókról szóló EPK aláírásgyűjtésének végső határideje 2021. május 7.

Itt a vége – mi a vége?

A nemzeti régiós EPK szervezői csoportjának képviselője, Izsák Balázs arról [számolt be](#) 2021. május 7-én, hogy összességében több mint 1,4 millió uniós polgár támogatta aláírásával a kezdeményezést. Az összegyűlt aláírások száma vonatkozásában jelenleg biztosan csak az online aláírásokkal kapcsolatban tudunk mondani: az elektronikus aláírásgyűjtő [felületet](#) 1.167.571 online aláírásnál állították le a szervezők a határidő beálltával. A fentiek alapján a szervezők 250 ezerre becsülik az „offline” aláírások számát. Magyarországon az aláírók összegyűjtését a Rákóczi Szövetség [vállalta magára](#), Erdélyben pedig a Romániai Magyar Demokrata Szövetség végzett papíralapú aláírásgyűjtést, amelynek eredményeként 150 ezer aláírást [adtak át](#) 2020 tavaszán Izsák Balázsnak.

Az online számláló szerint a pénteki határidőre 11 tagállamban gyűlt össze az érvényességhez szükséges minimum tagállami [küszöbérték](#) szerinti aláírásszám, név szerint Belgium, Spanyolország, Horvátország, Magyarország, Írország, Litvánia, Lettország, Románia, Svédország, Szlovákia és Szlovénia teljesítette a kvótát. Egyértelműen Magyarország volt az aláírásgyűjtés „húzó tagállama”, ahonnan – ha csak az online gyűlt aláírásokat vizsgáljuk – 804.929 elektronikus támogató nyilatkozat érkezett be, míg a második legtöbb online szignó Romániából jött (171.879). Az utolsó napok is hoztak izgalmakat, hiszen Belgiumban a helyi flamand közösségnek köszönhetően az utolsó órákban sikerült meghaladni a küszöböt.

Az aláírásgyűjtés hivatalos végeredménye csak az aláírások – tagállamok illetékes hatóságai által elvégzett – érvényességi vizsgálata után fog kiderülni. A korábbi európai polgári kezdeményezések esetében az összegyűjtött aláírások átlag 10-15%-a [bizonyult](#) érvénytelennek. Az online aláírások esetében ugyanakkor jellemzően kisebb ez az arány (az elektronikus aláírásgyűjtő felület főszabály szerint nem ad lehetőséget a személyes adatok hiányos bevitelére, így érvénytelen aláírást tipikusan csak a támogató nyilatkozatok duplikációja vagy a személyes adatok egyéb hibás bevitele eredményezhet). Jelen EPK esetében az aláírások túlnyomó többsége online érkezett, így ez az érvénytelenségi arány alacsonyabb is lehet.

Mindezek alapján – ha csak az online gyűlt aláírásokat is nézzük – az összesen egymillió érvényes támogató nyilatkozatra vonatkozó feltétel valószínűsíthetően az érvényességi vizsgálatot követően is fenn fog állni, mint ahogyan a küszöbérték legalább hét tagállamban történő meghaladására vonatkozó feltétel megghiúsulására is kicsi az esély. A fenti 11 tagállamból ugyanis hat esetében „kényelmes előnyre” tett szert a kezdeményezés (Magyarország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, Horvátország, Írország), de Lettországban is 6.838 online aláírás gyűlt a kötelező 6.000 helyett (113.97%). Kérdéses ugyanakkor, hogy a további négy tagállamban is elég érvényes aláírás marad-e a tagállami vizsgálatot követően – Belgium: 17.071/15.750 (108.39%); Litvánia: 8.420/8.250 (102.06%); Svédország: 15.630/15.000 (104.2%); Szlovénia: 6.581/6.000 (109.68%).

Mi következik most?

A következő feladat a kezdeményezés szervezői bizottsága számára az egyes tagállamokban online és papír alapon leadott támogató nyilatkozatok összegyűjtése és azok érvényességi vizsgálatra történő leadása az adott tagállam illetékes [hatósága](#) számára (Magyarországon a Nemzeti Választási Iroda). A hatóságok ezt követően igazolják, hogy a tagállamban hány érvényes aláírás gyűlt össze a kezdeményezés mellett – ebből áll össze az aláírásgyűjtés hivatalos végeredménye. A szervezők ezek után nyújthatják be az immár sikeressé nyilvánított

kezdeményezésüket az Európai Bizottságnak, és ezzel megkezdődik az EPK uniós intézmények általi vizsgálatának szakasza.

Ami a határidőket illeti, a szervezőknek e konkrét EPK esetében viszonylag széles mozgásterük van. Bár a 2020. január 1-től hatályos új EPK-rendelet (EU 2019/788 [rendelete](#)) egyértelmű határidőket állít meg az eljárás valamennyi szakaszára, az új rendelet által hatályon kívül helyezett régi EPK-rendelet (211/2011/EU [rendelet](#)) tartalmazott néhány joghézagot, így például nem állapított meg határidőt az aláírásoknak tagállami érvényességi vizsgálatra történő leadására, de az érvényességi vizsgálatot követően a sikeres kezdeményezés Bizottsághoz történő benyújtására sem. Az új EPK-rendelet értelmében azonban a polgári kezdeményezés bizonyos eljárási szakaszaira (így a fenti két eljárási cselekményre is) a régi EPK-rendeletet kell alkalmazni azon kezdeményezések vonatkozásában, amelyeket 2020. január 1. előtt vettek nyilvántartásba.

A nemzeti régiós kezdeményezés ebbe a kategóriába tartozik, eképpen a szervezőket a régi EPK-rendelet értelmében nem terheli határidő sem az aláírások érvényességi vizsgálatra történő benyújtására, sem pedig a sikeres kezdeményezés Európai Bizottsághoz történő benyújtására. Az érvényességi vizsgálatnak azonban van egy természetes korlátja, a személyes adatok védelme – a szervezők csak további kilenc hónapig kezelhetik a kezdeményezést támogatók aláírásgyűjtés során megadott személyes adatait, utána ezeket meg kell semmisíteni. 2022. február 7-ig tehát a hitelesítési folyamatnak be kell fejeződnie, és mivel a tagállami hatóságoknak három hónap áll rendelkezésükre az érvényességi vizsgálat elvégzésére, a polgári bizottságnak még ez év őszén le kell adnia az aláírásokat érvényességi vizsgálatra valamennyi tagállamban.

Miután a hatóságok elvégezték az érvényességi vizsgálatot, a szervezők eldöntik, hogy mikor nyújtják be sikeres kezdeményezésüket a Bizottsághoz. Ez a sajátos mozgástér jelentős stratégiai előnyt nyújt a szervezők számára. Annak idején ezt használta ki a Minority SafePack polgári bizottsága is, hiszen a kezdeményezés hivatalos végeredménye már 2018 nyarán megszületett, a szervezők azonban csak 2020 januárjában – az új Európai Bizottság hivatalba lépése után – nyújtották be a testületnek a javaslatcsomagot. Az iktatási időpont megválasztásának azért is van jelentősége, mert a benyújtástól számított három hónapon belül az Európai Parlamentben nyilvános meghallgatást kell szervezni a polgári kezdeményezéséről, hat hónapon belül pedig az Európai Bizottságnak is érdemben reagálnia kell a javaslatra, vagyis el kell döntenie, hogy indít-e jogalkotást a témában.

Izsák Balázs a kezdeményezés szervezői nevében [elmondta](#): akkor kívánják iktatni az Európai Bizottságnál a kezdeményezésüket, amikor a legnagyobb esélyét látják a folyamat sikerére, vagyis, hogy a Bizottság jogszabályt kezdeményezzen. A kezdeményezés időzítéséről tehát az Izsák Balázs és Dabis Attila által képviselt [polgári bizottság](#) határoz majd. A fentiek alapján nem valószínű, hogy a szervezők túlságosan hamar beindítják a folyamat következő szakaszát. Ezt már csak azért sem érdemes elkapkodni, mert a témájában hasonló, azzal számos átfedést mutató, mégis azt kiegészítő jellegű Minority SafePack kezdeményezés kilenc javaslatból álló csomagját ez év januárjában egyetlen előirányzat nélkül [söpörte le](#) az asztalról az Európai Bizottság. A mostani adminisztráció tehát eddig finoman szólva sem jeleskedett az őshonos nemzeti kisebbségek védelme terén, ráadásul a testület európai polgári kezdeményezések rendszeréért felelős biztosa – és ezzel azok sorsának kulcsszereplője – éppen az a Věra Jourová, aki [nem tekinthető](#) a magyar kormány pártfogójának. Márpedig e kezdeményezés magyar jellegét nehéz lenne elvitatni.

Izsák Balázs azt is hozzátette, hogy a kezdeményezésük iktatásáig a nemzeti régiók európai mozgalmának az építésére kívánnak összpontosítani. Ez kulcsfontosságú lehet az ügy uniós intézmények általi későbbi elbírálása szempontjából. A széleskörű európai szövetségek emelhetik a javaslat legitimitását, és növelhetik a politikai nyomást az Európai Bizottságon a jogalkotási javaslat beterjesztése érdekében. Nehéz ugyanakkor derülátónak maradni a Minority SafePack abszurd módon történő elkaszálása után, hiszen Vincze Loránt és a FÜEN remek érdekérvényesítő munkát végzett az aláírásgyűjtés lezárulta és annak Európai Bizottság általi elbírálása közti két és fél évben, számos tagállam (például a német Bundestag) és az Európai Parlament határozott támogatását is fel tudta mutatni, de a Bizottságot ez sem hatotta meg.

A székelyeknek a következő hónapokban és években (szerencsés esetben végre egy posztkoronavírus Európában) érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni európai mozgalmuk alulról építkező („*grassroots*”) jellegére, kiterjeszteni az európai kapcsolati hálójukat, új megközelítésekben gondolkodni, kilépni a megszokott keretek közül, és legfőképpen megtartani a hitüket vállalt ügyükben a legborúsabb időkben is. Ha valamely nép képes erre, az a székely. Ahogy azt a megboldogult székely harcos, [Boldizsár Béla](#) zászlója hirdette: „borúra derű”!

2021.05.10.